

OSTALE KRIVIČNOPRAVNE NAUKE

<https://doi.org/10.7251/CEST1524408M>

UDK 351.74/.76:316.624-053.6"2020/2024"

REFERAT

**ALTERNATIVNA MJERA POLICIJSKO UPOZORENJE
PREMA MALOLJETNICIMA U REPUBLICI SRPSKOJ
(2020-2024)****prof. dr Ljubinko Mitrović**

redovni profesor na Fakultetu pravnih nauka Panevropskog Univerziteta APEIRON u Banjoj Luci, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo Beograd, ljubinko58@gmail.com

dr Nikolina Grbić Pavlović

inspektor – koordinator za specijalističku obuku, Uprava za policijsko obrazovanje, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, grbicpavlovic.nikolina@mup.vladars.rs

Apstrakt: *Prateći međunarodne standarde iz oblasti zaštite i postupanja s djecom i maloljetnicima, a po uzoru na savremene zakonodavne sisteme, 2010. godine u Republici Srpskoj, po prvi put, kao lex specialis, donesen je Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (u daljem tekstu: Zakon o maloljetnicima)¹. Zakonom o maloljetnicima je kroz različite cjeline sistemski uređeno pitanje zaštite i postupanja sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj. Jedna od najznačajnijih novina Zakona o maloljetnicima jeste uvođenje alternativne mjere za maloljetnike pod nazivom Policijsko upozorenje. Po uzoru na navedeni Zakon o maloljetnicima izmjenama Zakona o prekršajima Republike Srpske² iz 2014. godine, također, uvedena je posebna sui generis mjera upozorenja pod nazivom Policijsko upozorenje. S obzirom na to da je već prošao dovoljan period od uvođenja ove mjere mogu se donijeti određeni zaključci u vezi sa njenom praktičnom primjenom. Stoga će autori u ovom radu, najprije ukazati na zakonske odredbe ove alternativne mjere za maloljetnike, kako u krivičnom tako i u prekršajnom pravu Republike Srpske, a potom će se kroz statističku obradu podataka o izrečenim policijskim upozorenjima u periodu od 2020. do 2024. godine sagledati i praktična primjena ove mjere.*

Ključne riječi: *policijsko upozorenje, maloljetnici.*

¹ Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 13/2010; 61/2013 i 68/2020; primjenjuje se od 1. januara 2011. godine.

² Zakon o prekršajima Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2014; 36/2015 – odluka US; 110/2016; 100/2017 i 19/2021 – odluka US; primjenjuje se od jula 2014. godine.

1. UMJESTO UVODA

Danas, kada se kriminalitet posmatra kao jedan od najtežih društvenih problema i najvećih prijetnji kvalitetu čovjekovog života uopšte, maloljetnička delinkvencija se naročito izdvaja. Maloljetnici se sve češće pojavljuju kao učinioci krivičnih djela i prekšaja.³

Radi praćenja međunarodnih standarda u oblasti maloljetničkog zakonodavstva, u Republici Srpskoj, po prvi put, kao *lex specialis*, donesen je *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*. Prateći međunarodne standarde iz oblasti zaštite i postupanja s djecom i maloljetnicima, a po uzoru na savremene zakonodavne sisteme, *Zakon o maloljetnicima* sadrži cjeline koje sistematski rješavaju pitanja maloljetničkog prestupništva.⁴ U njemu je sadržana i obrazložena uloga pojedinih državnih organa u postupku prema maloljetnicima, prije svega, uloga organa pravosuđa, odnosno sudova i tužilaštva za maloljetnike, zatim uloga organa starateljstva, i na kraju (ili možda prije svih) – uloga policijskih organa.⁵

Uloga policije, odnosno policijskih službenika u postupku prema maloljetnicima izuzetno je obimna, složena i značajna. Naravno, razlog je jednostavan, a on se odnosi na činjenicu da prvi kontakt, odnosno prvu komunikaciju sa maloljetnim licem u sukobu sa zakonom, po pravilu, ostvaruju pripadnici policije.⁶ S druge strane, policijski službenici koji su posebno edukovani, odnosno osposobljeni za postupanje prema maloljetnicima, po pravilu, čine i prvu, a često i najvažniju kariku organizovane i stručne borbe, kako protiv maloljetničkog prestupništva, tako i u krivičnopravnoj zaštiti djece i maloljetnika oštećenih krivičnim djelima.

Kada govorimo o mjerama, vaspitnim preporukama i krivičnim sankcijama koje se preduzimaju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela, treba istaći da je pored neformalnih opomena maloljetnim učiniocima krivičnih djela koje izriču policijski službenici policijskih organa i drugih sličnih ovlašćenja pripadnika policije u postupku prema maloljetniku, *Zakonom o maloljetnicima* propisana ova posebna mjera upozorenja pod nazivom *policijsko upozorenje*⁷, koja se po prvi put

³ Vidi šire: Macanović, N., Grbić-Pavlović, N., Kuprešanin, J.: *Maloljetnička delinkvencija – prevencija i resocijalizacija*, Udruženje nastavnika i saradnika Univerziteta u Banjoj Luci i Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2016.

⁴ Grbić Pavlović, N. i dr. *Priručnik za primjenu policijskog upozorenja*, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Banja Luka, 2016. godine,

⁵ Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: *Uloga policije u postupku prema maloljetnicima*, zbornik radova, Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2011, str. 141.

⁶ Bačanović, O., Jovanova, N.: *Prevencija maloletničkog prestupništva u Republici Makedoniji (zakonski okvir, strategija, preventivni programi, perspektive)*, zbornik radova, Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2011, str. 211.

⁷ Mitrović, Lj., Krivične sankcije prema maloljetnicima u Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske, *Revija za*

pojavljuje na ovim prostorima. Radi se, dakle, o formalnoj opomeni, odnosno posebnom upozorenju, koje izriče policija⁸.

Prema *Zakonu o prekršajima Republike Srpske*, odredbe o maloljetnim učiniocima prekršaja, zatim odredbe o prekršajnim sankcijama koje se mogu izricati maloljetnim učiniocima prekršaja, te odredbe o prekršajnom postupku koji se vodi prema ovoj kategoriji učinilaca prekršaja jesu specijalne i sistematizovane su u posebno poglavlje Zakona o prekršajima Republike Srpske (Glava VI koja nosi naziv „Odredbe prema maloljetnicima“). Kada su u pitanju prekršajne sankcije važno je napomenuti da su za kategoriju maloljetnika i u ovom Zakonu predviđene posebne mjere i sankcije. Po uzoru na Zakon o maloljetnicima propisana je i posebna mjera upozorenja pod nazivom policijsko upozorenje za maloljetne učinioce prekršaja.

Podrazumijeva se da policijsko upozorenje i za izvršena krivična djela i za prekršaje izriče policijski službenik sa posebnim znanjima iz oblasti prava djeteta i maloljetničkog prestupništva.⁹

Kako ova alternativna mjera još uvijek predstavlja veoma važan novitet u oba navedena zakona, ali i u praksi policijskog postupanja, u ovom radu, u najkraćim crtama predstavimo odredbe koje se odnose na ovu mjeru. S obzirom na to, da je iza nas već desetak godina praktične primjene policijskog upozorenja za učinjena krivična djela i prekršaje od strane maloljetnika, u radu ćemo prikazati i statističke podatke o primjeni ove alternativne mjere od strane policijskih službenika Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, te na taj način i sagledati i praktičnu primjenu ove mjere.

kriminologiju i krivično pravo, Beograd, broj 2/2009, str. 121-139.

8 Vidi šire: Pru, Z.: Kanadski Zakon o krivičnom gonjenju maloljetnika, Zbornik radova „Krivičnopravna pitanja maloletničke delinkvencije“, Međunarodni naučni skup, Beograd, 21. i 22. marta 2008. godine.

9 Potreba specijalizacije u okviru policije predviđena je Pravilom 12.1 Pekinških pravila: „Službenici policije koji se često ili isključivo bave maloljetnicima ili koji su prevashodno angažovani na sprečavanju maloljetničkog kriminala biće posebno upućeni i obučeni kako bi na najbolji način obavljali svoje funkcije.“ Tako je Zakonom posebno definisana potreba specijalističkog obučavanja svih službenika organa za sprovođenje zakona koji su uključeni u sistem maloljetničkog pravosuđa (član 197 stav 2), te je tako propisano da se Ministarstvo pravde, Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Udruženje medijatora BiH i Advokatska komora Republike Srpske brinu o stručnom usavršavanju lica koja rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece. Dakle, radi se o edukaciji ostalih (pored sudija i tužilaca za maloljetnike) službenih aktera postupka prema maloljetnicima, odnosno ovlašćenih službenih lica policije, socijalnih radnika, medijatora, advokata kao i radnika zaposlenih u kazneno-popravnim zavodima i zavodskim ustanovama - u smislu njihove specijalizacije za postupanje sa maloljetnim učiniocima krivičnih djela, kao i za njihovo postupanje sa djecom i maloljetnim licima kada se pojavljuju kao oštećeni u krivičnom postupku; vidjeti više u: Mitrović, Lj.; Grbić-Pavlović, N.: *Međunarodnopravni standardi i posebna načela postupka prema maloljetnicima*, Zbornik radova *Pravni život*, Tom I, Udruženje pravnik RS, Kopaonik, 13–17. decembar 2010. godine.

2. POLICIJSKO UPOZORENJE U MALOLJETNIČKOM KRIVIČNOM PRAVU REPUBLIKE SRPSKE

U sistemu alternativnih mjera¹⁰ i krivičnih sankcija koje se preduzimaju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela, posebno mjesto zauzima policijsko upozorenje kao mjera isključivo specijalno-preventivnog karaktera koja vodi vansudskim oblicima intervencije nadležnih organa. Radi se o mjeri koju primjenjuju policijski službenici nadležnih policijskih organa i to isključivo oni policijski službenici koji posjeduju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i maloljetničkog prestupništva¹¹. Riječ je o značajno formalnijoj opomeni, odnosno posebnom upozorenju koje izriče policija¹² maloljetnom učiniocu krivičnog djela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine (tzv. bagatelni kriminalitet).

Svrha izricanja policijskog upozorenja skoro je identična svrsi izricanja vaspitnih preporuka i dvojako je kumulativno određena, i to:

- da se ne pokreće krivični postupak prema maloljetniku za učinjeno krivično djelo ili da se obustavi već pokrenuti krivični postupak i

¹⁰ Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Alternativne sankcije za maloljetnike, *Pravna riječ*, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 40/2014, Banja Luka, 2014, str. 65-81.

¹¹ Program edukacije o sticanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju lica koja rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece i maloljetnika (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 101/2010), odnosno "ostalih" učesnika u postupku prema maloljetnicima shodno odredbi člana 197 Zakona donio je ministar pravde oktobra 2010. godine. Prema odredbi člana 1 Programom edukacije utvrđeni su tematski ciklusi koji se odnose na stručno usavršavanje lica koja rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece (obavezna edukacija), odnosno ovlaštenih službenih lica, socijalnih radnika, medijatora, advokata i radnika zaposlenih u kazneno-popravnim zavodima i zavodskim ustanovama u smislu njihove specijalizacije za postupanje sa maloljetnim učiniocima krivičnih djela, kao i za njihovo postupanje sa djecom i maloljetnim licima kada se pojavljuju kao oštećeni u krivičnom postupku. Članom 4. Programa edukacije o sticanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju lica koja rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece i maloljetnika propisano je da polaznici specijalizacije, odnosno stručnog usavršavanja po završetku svakog tematskog ciklusa dobijaju potvrde o učešću koje su uslovnog karaktera i podrazumijevaju obavezu za sve polaznike stručnog usavršavanja prema kojoj oni moraju da prođu sva tri ciklusa specijalizacije koja su opet uslov za sticanje konačnog sertifikata o završetku specijalizacije. Sertifikaciju polaznika specijalizacije vrše organizacije i ustanove koje pribave odobrenje Ministarstva pravde Republike Srpske. Ministarstvo pravde Republike Srpske je dužno voditi posebnu evidenciju sa imenima sertifikovanih polaznika specijalizacije.

¹² Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Uloga policije u postupku prema maloljetnicima, Zbornik radova *Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2011, str. 139-148.

- da se primjenom mjere policijskog upozorenja utiče na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove lične odgovornosti kako on ubuduće ne bi činio krivična djela¹³.

Primjena mjere policijskog upozorenja uređena je posebnim podzakonskim aktom, odnosno Pravilnikom o primjeni mjere policijskog upozorenja koji je donio ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske krajem 2010. godine¹⁴. Ovim pravilnikom propisan je postupak primjene mjere policijskog upozorenja prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela, kao i uslovi, ciljevi, rokovi, sprovođenje, organi koji učestvuju u primjeni mjere i vođenje evidencije o izrečenim mjerama upozorenja, a sve u skladu sa Zakonom o maloljetnicima¹⁵.

Prilikom izricanja mjere policijskog upozorenja neophodno je ispunjenje dvije grupe uslova. Prva grupa uslova podrazumijeva ostvarenje svih onih pretpostavki koje se tiču radnji postupanja policijskog službenika prilikom izricanja mjere policijskog upozorenja. U pravilu, to su sve one obavezne radnje koje preduzima policijski službenik prilikom izricanja mjere policijskog upozorenja, odnosno radi se o konkretnim pravilima prema kojima postupaju službenici policijskih organa. Prvo, obavezno pravilo po kome policijski službenik obavlja ispitivanje maloljetnika tiče se odobrenja tužioca za maloljetnike koje je pribavljeno prije ispitivanja maloljetnika, a o čemu policijski službenik sastavlja posebnu službenu zabilježku. S druge strane, policijski službenik ispituje maloljetnika u prisustvu njegovog branioca, roditelja, staraoca, odnosno usvojioca, a ako su roditelji, staralac, odnosno usvojilac maloljetnika spriječeni da prisustvuju ispitivanju maloljetnika, odnosno ako njihovo prisustvo ne bi bilo u interesu maloljetnika – policijski službenik ispituje maloljetnika u prisustvu predstavnika organa starateljstva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika¹⁶.

Prvo ispitivanje maloljetnog učinioca krivičnog djela podrazumijeva još nekoliko posebnih obaveza policijskog službenika.¹⁷ Naime, policijski službenik koji pristupa prvom ispitivanju maloljetnika dužan je da obavijesti maloljetnika prije početka prvog ispitivanja najprije u pisanoj formi, a nakon toga i usmenim putem, na njegovom maternjem jeziku, odnosno na njemu razumljiv način, o svim onim pravima maloljetnika koja mu pripadaju¹⁸, a propisana su odredbama člana

¹³ Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Policijsko upozorenje u novom prekršajnom zakonodavstvu i mogućnosti njegove praktične primjene, *Pravna riječ*, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 44/2015; Banja Luka, 2015, str. 307-325.

¹⁴ Simović, M. i drugi: *Maloljetničko krivično pravo*, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Grafomark, Laktaši, 2021, str. 460-462.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Simović, M. i drugi: *Maloljetničko krivično pravo*, *op. cit.*, str. 157-162.

¹⁷ Grbić Pavlović, N.: *Kažnjavanje maloljetnih učinilaca krivičnih djela ograničenjem slobode*, Istraživački centar Banja Luka, Banja Luka, 2017, str. 94.

¹⁸ Radi se o sljedećim pravima maloljetnika: 1) da mu se saopšti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, 2) da nije dužan iznijeti svoju odbranu, niti odgovarati na postavljena pitanja, 3) da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branioca bez naknade u slučajevima predviđenim zakonom, 4) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na

142. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske¹⁹. Uz navedena prava, treba imati u vidu i odredbu člana 5. Zakona o maloljetnicima u kojoj su taksativno pobrojana minimalna osnovna prava maloljetnika koja se moraju poštovati u svim fazama krivičnog postupka.²⁰

Policijski službenik ima obavezu da u roku od osam dana (ranije 24 časa) ispita maloljetnika, zatim da prikupi sve potrebne dokaze, pribavi socijalnu anamnezu²¹, kao i podatke o ranijem životu maloljetnika, te sve ovo, uz službeni izvještaj tužiocu za maloljetnike i obrazložen prijedlog da se maloljetnik za konkretno učinjeno krivično djelo samo upozori, dostavi tužiocu. U vezi sa prethodno navedenim, u postupku prikupljanja svih neophodnih dokaza, policijski službenik koji je ovlašten da tužiocu za maloljetnike podnese prijedlog za izricanje mjere policijskog upozorenja takođe pribavlja:

- 1) socijalnu anamnezu, kao i podatke o izrečenim vaspitnim mjerama od organa starateljstva,
- 2) podatke o izrečenim vaspitnim preporukama od suda i tužilaštva i
- 3) podatke iz kaznene i prekršajne evidencije²².

Ako tužilac za maloljetnike nakon razmatranja prijedloga policije za izricanje mjere policijskog upozorenja utvrdi da postoje dokazi da je maloljetnik

teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, i ako to učini u prisustvu branioca, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitan i korišćen na glavnom pretresu, 5) da ima pravo u toku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, 6) da ima pravo na besplatne usluge prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi prilikom ispitivanja i 7) da bude ispitan u prisustvu branioca, roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca, ili predstavnika organa starateljstva.

¹⁹ Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 53/2012, 91/2017, 66/2018 i 15/2021.

²⁰ To su sljedeća prava maloljetnika: da mu se jasno kaže zbog čega se optužuje, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno, da se brani ćutanjem, da mu se priznanje ne iznuđuje silom, da ima pravo na pravnu pomoć advokata, da ima pravo na prisustvo roditelja ili staraoca, da mu se postupak sprovodi „bez odlaganja“, da ima pravo da unakrsno ispituje svjedoke suprotne stranke i da pozove i sasluša vlastite svjedoke pod jednakim uslovima, kao i da ima pravo na djelotvoran pravni lijek.

²¹ Odgovor na pitanje šta je to socijalna anamneza pronalazimo u odredbi člana 12. stav 1. tačka j) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj, prema kojoj „socijalna anamneza“ predstavlja nalaz i mišljenje koje socijalni radnik dostavlja na zahtjev tužioca ili sudije i ona sadrži podatke o identitetu i ličnosti maloljetnika, razloge zbog kojih je došlo do prikupljanja podataka, analizu prikupljenih podataka, podatke o porodici, socijalnu dijagnozu i prognozu, kao i prijedlog mjera koje treba preduzeti. Vidjeti više u: Mitrović, Lj.: Uloga organa starateljstva u postupku prema maloljetnicima, Zbornik radova: *Krivično zakonodavstvo i prevencija kriminala*, Brčko, 2011, str. 323-335.

²² Simović, M. i drugi: *Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske*, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, JU Službeni glasnik Republike Srpske, Banja Luka, 2021, str. 100-106.

učinio krivično djelo i da, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno, te raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva, pokretanje krivičnog postupka ne bi bilo cjelishodno, tužilac za maloljetnike daje traženo odobrenje i predmet dostavlja policijskom službeniku kako bi ovaj maloljetniku izrekao mjeru policijskog upozorenja²³.

Nakon što primi odluku tužioca za maloljetnike kojom mu ovaj “odobrava” izricanje mjere policijskog upozorenja, policijski službenik najkasnije u roku od tri dana od dana dostavljanja mu konkretnog predmeta, maloljetniku izriče mjeru policijskog upozorenja. Prilikom izricanja mjere maloljetniku se ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje može imati po njega, kao i na mogućnost vođenja krivičnog postupka i izricanje krivične sankcije u slučaju ponovnog izvršenja krivičnog djela²⁴. Izricanju mjere, odnosno saopštavanju odluke o izricanju mjere policijskog upozorenja mogu prisustvovati branilac maloljetnika, roditelj, staralac, odnosno usvojlac, a ako su roditelji, staralac, odnosno usvojlac maloljetnika spriječeni da prisustvuju, odnosno ukoliko njihovo prisustvo ne bi bilo u interesu maloljetnika – odluka kojom se maloljetniku izriče mjera saopštava se u prisustvu predstavnika organa starateljstva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika. Odluka policijskog službenika se, u svakom slučaju evidentira u spisu i izrađuje u pisanoj formi.

Policijski službenik, u roku od tri dana od dana izricanja mjere policijskog upozorenja, o donesenoj odluci pismeno obavještava tužioca za maloljetnike, maloljetnika, njegovog branioca, roditelje, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika, organ starateljstva, kao i oštećenog, uz navođenje razloga za donošenje ovakve odluke. Priznanje maloljetnika da je učinio krivično djelo ne može biti korišteno protiv njega u bilo kojem drugom kasnijem postupku.

Ukoliko tužilac za maloljetnike ne odobri izricanje mjere policijskog upozorenja, o svojoj odluci obavještava policijskog službenika i prije nego što pokrene pripremni postupak (prva faza redovnog postupka prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela), on razmatra mogućnost i opravdanost izricanja druge alternativne mjere u sistemu alternativnih mjera i krivičnih sankcija predviđenih zakonom, odnosno vaspitne preporuke. U svakom slučaju, ako ne izrekne vaspitnu preporuku, tužilac za maloljetnike donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka.

Izricanje mjere policijskog upozorenja podrazumijeva ispunjenje i druge grupe uslova, i to:

- a) priznanje maloljetnika da je počinio konkretno krivično djelo,
- b) da je to priznanje izvršenja krivičnog djela dato slobodno i dobrovoljno,
- c) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo i
- d) da maloljetnik nije povratnik, odnosno da mu u nekom prethodnom periodu nije izricana mjera policijskog upozorenja, prema njemu

²³ Simović, M. i drugi: *Maloljetničko krivično pravo*, op. cit., str. 160.

²⁴ Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Policijsko upozorenje u novom prekršajnom zakonodavstvu i mogućnosti njegove praktične primjene, op. cit., str. 307-325.

primijenjena vaspitna preporuka ili izricana neka druga krivična sankcija.

Pitanje evidentiranja izrečenih mjera policijskog upozorenja posebno je uređeno. Tako, zakonodavac za ovu vrstu evidencije ne upotrebljava naziv "kaznena evidencija", čime jasno pravi razliku između ove neformalne mjere (kao vrste alternativnih maloljetničkih mjera izrazito specijalno preventivnog karaktera) i drugih krivičnih sankcija propisanih za punoljetne učinioce krivičnih djela koje se zasnivaju na krivičnoj odgovornosti i osudi takvih lica.

Prema zakonskoj normi, podaci o izrečenim mjerama policijskog upozorenja vode se u posebnim evidencijama koje vode policijski organi, i to ne prema propisima iz oblasti krivičnog prava, već prema posebnim pravilima koja su propisana Pravilnikom o primjeni mjere policijskog upozorenja. U svakom slučaju, ovi podaci se ne mogu upotrijebiti na način kojim bi se mogao ugroziti maloljetnik²⁵.

3. POLICIJSKO UPOZORENJE U MALOLJETNIČKOM PREKRŠAJNOM PRAVU REPUBLIKE SRPSKE

Prema Zakonu o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine, i u prekršajno zakonodavstvo Republike Srpske uvedena je posebna mjera upozorenja pod nazivom policijsko upozorenje. Uvođenje mjere policijskog upozorenja u sistem alternativnih mjera²⁶ i prekršajnih sankcija za maloljetnike predstavlja možda i najznačajniju novinu kada su u pitanju maloljetnici i njihovo

²⁵ Simović, M. i drugi: Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske, op. cit., str. 105-106.

²⁶ Skoro sva savremena kaznena zakonodavstva predviđaju jednu ili više parapenalnih mjera, odnosno sankcija koje se izvršavaju u okrilju zajednice. Kao parapenalne kaznene mjere danas se smatraju naročito sljedeće mjere: naknada imovinske štete oštećenom, odnosno posredovanje ili poravnanje učinioca i oštećenog (Austrija, Estonija, Francuska); finansijska nagodba ili transakcija (Češka, Holandija, Francuska); kaucija (Češka, Estonija); ambulantni socijalno-pedagoški tretman, odnosno podvrgavanje liječenju učinioca krivičnog djela ili njegovo upućivanje na obuku, odnosno pohađanje obuke (Francuska, Engleska i Vels, Mađarska, Bugarska); privremena probacija (Austrija); policijski nadzor (Litvanija, Italija, Bugarska); zabrana pristupa određenom mjestu ili osobi (Slovenija); društveno koristan rad; rad u korist društvene zajednice; vikend zatvaranje, odnosno vikend pritvor (Portugal); kućni zatvor, odnosno pritvor (Francuska, Italija, Srbija, Federacija Bosne i Hercegovine, Engleska i Vels; modaliteti sa policijskim časom ili bez policijskog časa, odnosno sa elektronskim nadzorom ili bez elektronskog nadzora); novčana kazna (koja se u nizu pozitivnih krivičnih zakonodavstava javlja kao supstitut kazni zatvora kao najtežoj kaznenopravnoj mjeri); oduzimanje vozačke dozvole koja se pojavljuje kao kazna, ali i kao mjera bezbjednosti (Srbija) i vaspitne preporuke, odnosno vaspitni nalozi (Srbija, Republika Srpska, Crna Gora, Makedonija, Njemačka, Francuska) koji kao diverziona mjere predstavljaju alternativne mjere prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela. (vidi šire u: Mitrović, Lj.: *Sistem kaznenih sankcija u Republici Srpskoj*, AIS - Banja Luka, 2012, str. 19-20.

sankcionisanje za počinjene prekršaje²⁷. I ovdje se radi o formalnoj opomeni, odnosno posebnom upozorenju koje izriče policija, odnosno policijski službenik maloljetnom učiniocu prekršaja. Ovakvo rješenje je svakako bilo i logično i očekivano, s obzirom na činjenicu da je policijsko upozorenje već ranije bilo predviđeno za maloljetne učinioce tzv. "lakših" krivičnih djela.

Policijsko upozorenje može se izreći maloljetnom učiniocu prekršaja za prekršaj za koji je posebnim zakonom propisana novčana kazna u iznosu do 300,00 KM. Uz ispunjenje ovog formalnog uslova, izricanje ove alternativne prekršajne mjere podrazumijeva ispunjenje još nekoliko dodatnih uslova, i to:

1. da je izricanje mjere policijskog upozorenja u skladu sa ličnim svojstvima maloljetnika, te prilikama i sredinom u kojoj maloljetnik živi, ali i okolnostima i težini učinjenog prekršaja,
2. da maloljetni učinilac prekršaja priznaje prekršaj koji mu se stavlja na teret,
3. da je priznanje maloljetnika dato slobodno i dobrovoljno,
4. da postoji dovoljno dokaza prema kojima je maloljetnik učinio prekršaj i
5. da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje ili maloljetniku nije ranije izrečena vaspitna mjera u prekršajnom postupku.

Izricanje mjere policijskog upozorenja u prekršajnom postupku svakako predstavlja alternativno sankcionisanje maloljetnika, jer se ovdje radi o mjeri koja je isključivo specijalno-preventivnog karaktera i čije izricanje se tretira tzv. vansudskim oblicima intervencije ovlaštenih organa²⁸.

Primjena mjere policijskog upozorenja detaljnije je uređena posebnim podzakonskim aktom, odnosno Pravilnikom o primjeni mjere policijskog upozorenja koji je donio ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske krajem marta 2017. godine²⁹. Ovim pravilnikom propisan je postupak primjene mjere policijskog upozorenja prema maloljetnom učiniocu prekršaja, u skladu sa Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

Svrha izricanja mjere policijskog upozorenja u prekršajnom postupku posebno je prekršajnim zakonom istaknuta i ona je dvojako postavljena: s jedne strane, primjena ove alternative znači i nemogućnost pokretanja prekršajnog postupka prema maloljetniku za učinjeni prekršaj (naime, prekršajni postupak za izvršeni prekršaj se završava izricanjem policijskog upozorenja, čime se stigmatizujući uticaj "sudeња", odnosno suda, sudnice i formalnog postupanja prema maloljetniku izbjegava). S druge strane, primjenom policijskog upozorenja u konkretnom prekršajnom predmetu svakako se utiče na pravilan razvoj

²⁷ Mitrović, Lj.: *Prekršajno pravo*, Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka, 2014, str. 125-132.

²⁸ Mitrović, Lj.: Alternativne mjere i prekršajne sankcije prema maloljetnicima u najnovijem Zakonu o prekršajima Republike Srpske, Zbornik radova sa XXVII Tematskog naučnog skupa pod nazivom: *MALOLETNICI KAO UČINIOCI I ŽRTVE KRIVIČNIH DJELA I PREKRŠAJA*, Palić, 2015, str. 157-169.

²⁹ Pravilnik o primjeni mjere policijskog upozorenja, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32/2017.

maloljetnika, te jačanje njegove lične odgovornosti kako on ubuduće ne bi činio prekršaje.

Policijsko upozorenje izriče policijski službenik uz jedan dodatan, odnosno poseban uslov: da je to onaj policijski službenik koji posjeduje posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih, ali i izraženu sklonost za vaspitanje, potrebe i interese mladih. Izricanju policijskog upozorenja prethodi pribavljanje socijalne anamneze koju sačinjava nadležni organ starateljstva. Cilj izrade, odnosno pribavljanja socijalne anamneze jeste razjašnjenje osnovne dileme koja se javlja kod postupajućeg policijskog službenika: dakle, da li u konkretnom prekršajnom predmetu treba uopšte primijeniti mjeru policijskog upozorenja ili ne? U suprotnom, odnosno ako policijski službenik ne primijeni ovu alternativnu mjeru, njemu preostaje jedino pokretanje prekršajnog postupka protiv maloljetnika podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim sudom (izdavanje i primjena prekršajnog naloga, shodno zakonskom rješenju, za maloljetnike nije predviđena).

Prilikom izricanja policijskog upozorenja sertifikovani policijski službenik maloljetnom učiniocu prekršajnog djela ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja (okarakterisanog kao prekršajno djelo), posljedice koje takvo ili slično ponašanje ima po njega, te mogućnost vođenja prekršajnog postupka i izricanja neke druge prekršajne sankcije (svakako strože od policijskog upozorenja), za slučaj ponovljenog činjenja prekršaja. To je i osnovni razlog prihvatanja principa po kome policijski službenik koji izriče ovu alternativnu mjeru mora biti lice koje pored posjedovanja posebnih znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih, mora da ima naročito izraženu sklonost za vaspitanje, potrebe i interese mladih ljudi (kompetentnost policijskog službenika se svakako podrazumijeva).

Nakon donošenja odluke o izricanju policijskog upozorenja, policijski službenik o svojoj odluci obavještava maloljetnika, zatim njegove zakonske zastupnike i organ starateljstva, kao i oštećeno lice, svakako uz navođenje razloga koji su ga opredijelili na donošenje upravo ovakve odluke. Za donošenje ovakve odluke, policijski službenik ne traži nikakvo odobrenje niti saglasnost (radi se isključivo o njegovom diskrecionom pravu, podrazumijeva se ukoliko su ispunjeni zakonom propisani uslovi), što prilikom izricanja policijskog upozorenja maloljetnom učiniocu krivičnog djela nije slučaj (neophodno je pribaviti odobrenje tužioca za maloljetnike). Protiv odluke policijskog službenika kojom se maloljetnom učiniocu prekršaja izriče policijsko upozorenje nije predviđena žalba niti bilo koje drugo pravno sredstvo, a prekršajni postupak se izricanjem policijskog upozorenja okončava.

Da je riječ o posebnoj alternativnoj prekršajnoj mjeri upravljenoj prema maloljetnim učiniocima prekršaja vidljivo je i iz zakonske odredbe kojom se uređuje vođenje posebne evidencije izrečenih mjera policijskog upozorenja. Naime, za ovu evidenciju zakonodavac ne upotrebljava uobičajeni naziv "prekršajna evidencija", čime sasvim jasno pravi razliku između ovih mjera (kao vrste alternativnih maloljetničkih prekršajnih mjera) i "klasičnih" prekršajnih sankcija (u

prvom redu kazni, ali i ostalih prekršajnih sankcija) koje su predviđene za punoljetne učinioce prekršaja³⁰. Shodno tome, svi podaci o izrečenim mjerama policijskog upozorenja vode se u posebnim evidencijama koje nemaju karakter prekršajne evidencije. Ove, posebne evidencije vode isključivo policijski organi, a podaci koji se nalaze u njima se ne mogu upotrijebiti na bilo koji način kojim bi se mogao ugroziti maloljetnik i njegovo vaspitanje.

4. POLICIJSKO UPOZORENJE I NJEGOVA PRIMJENA U REPUBLICI SRPSKOJ (2020-2024)

Kako bi se ocijenila praktična primjenu policijskog upozorenja u Republici Srpskoj u ovom dijelu rada prikazaće se podaci o izrečenoj mjeri policijsko upozorenje za počinjena krivična djela u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno za mjesec januar i februar 2024. godine). Takođe, prikazaće se i trend izricanja ove mjere u posmatranom periodu, vrsta krivičnih djela za koja se izriče, polna struktura maloljetnika kojima je izrečena mjera policijskog upozorenja, te u kojim policijskim upravama je mjera izricana.

Nadalje, prikazaće se podaci o izrečenoj mjeri policijsko upozorenje za prekršaje počinjene od strane maloljetnika u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno za mjesec januar i februar 2024. godine), trend izricanja ove mjere u posmatranom periodu, te u kojim policijskim upravama je mjera izricana. S obzirom na to da se maloljetnici uglavnom pojavljuju kao izvršioци prekršaja u oblasti javnog reda i mira, sva policijska upozorenja izrečena su za prekršaje iz ove oblasti u posmatranom periodu.

Slika 1. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršena krivična djela (2020-2024)

³⁰ Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Policijsko upozorenje u novom prekršajnom zakonodavstvu i mogućnosti njegove praktične primjene, op. cit., str. 307-325.

Na *Slici 1. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršena krivična djela (2020-2024)* prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja maloljetnim učiniocima krivičnih djela u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). Od ukupno 81 izrečeno policijsko upozorenje, najviše ih je izrečeno 2021. godine (24), dok je najmanje izrečeno 2024. godine što je i razumljivo zbog malog broja mjeseci koji su posmatrani u navedenoj godini (samo januar i februar). Maloljetnim učiniocima krivičnih djela policijsko upozorenje je izricano za sljedeća krivična djela: Neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga /1, Tjelesna povreda /22, Lažno prijavljivanje /1, Utaja /3, Teška tjelesna povreda/1, Oštećenje i oduzimanje tuđe stvari /11, Krađa /19, Nasilje u porodici i porodičnoj zajednici /5, Zlostavljanje, mučenje i drugo neljudsko ponašanje /2, Iskorištavanje djece za pornografiju /1, Ugrožavanje sigurnosti /1, Teška krađa /7, Izazivanje opšte opasnosti /2, Oštećenje ili uništenje javnih uređaja /1, Mučenje i ubijanje životinja /1, Neovlašteno fotografisanje /1, Izazivanje i podsticanje nasilja i mržnje /1. Iz prethodno navedenog vidljivo je da su maloljetnici najčešće izvršavali krivično djelo Tjelesna povreda za koje je izrečeno ukupno 22 policijska upozorenja, zatim krivično djelo Krađa za koje je izrečeno 19 policijskih upozorenja, te krivično djelo Oštećenje i oduzimanje tuđe stvari za koje je izrečeno 11 policijskih upozorenja.

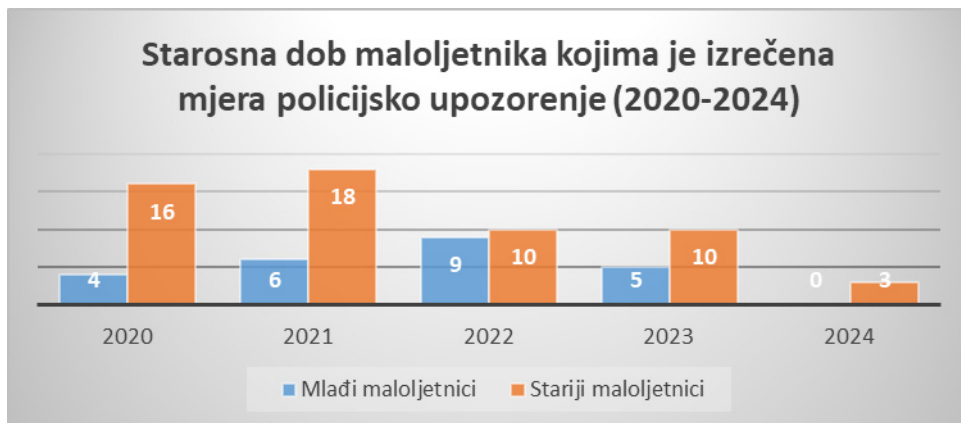
Slika 2. Trend izricanja policijskog upozorenja za izvršena krivična djela (2020-2024)

Na *Slici 2. Trend izricanja policijskog upozorenja za izvršena krivična djela (2020-2024)* prikazan je trend izricanja policijskog upozorenja u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). Trend izricanja policijskog upozorenja je u posljednje tri posmatrane godine u padu. Razlozi za ovakav trend izricanja mjere policijsko upozorenje za maloljetne izvršioce krivičnih djela mogu biti različiti. Zbog obima rada u ovu vrstu analize neće se detaljnije ulaziti.

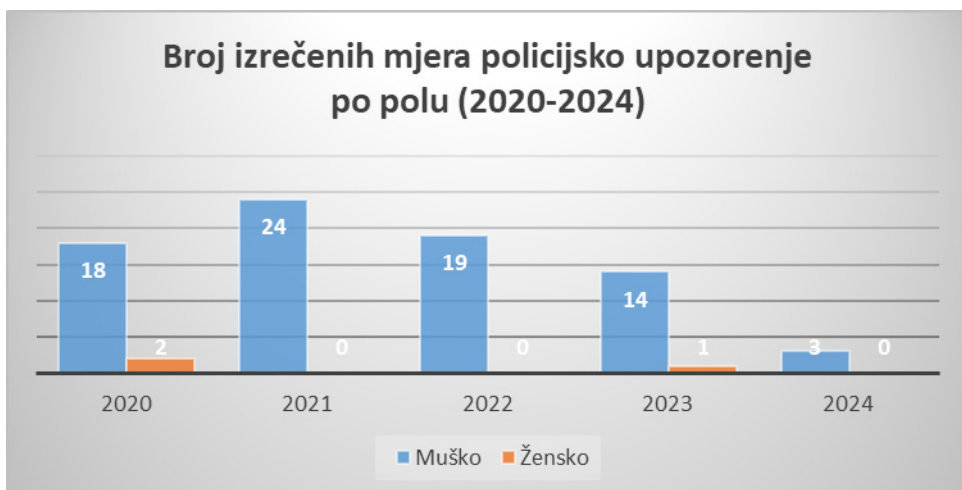
Slika 3. Broj izrečenih policijskih upozorenja po policijskim upravama (2020-2024)

Na Slici 3. Broj izrečenih policijskih upozorenja po policijskim upravama (2020-2024) prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja po policijskim upravama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). Evidentno je da je policijsko upozorenje izricano u svim policijskim upravama. Najviše policijskih upozorenja (njih ukupno 33) izrečeno je u Policijskoj upravi Prijedor, zatim u Policijskoj upravi Banja Luka (njih 16), te po sedam policijskih upozorenja u policijskim upravama Istočno Sarajevo i Doboj. Ovi podaci jasno ukazuju, a što je i očekivano, da se maloljetnici kao izvršioци krivičnih djela češće pojavljuju u većim gradskim sredinama.

Slika 4. Starosna dob maloljetnika kojima je izrečena mjera policijsko upozorenje (2020-2024)

Na Slici 4. Starosna dob maloljetnika kojima je izrečena mjera policijsko upozorenje (2020-2024) prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja po kategorijama krivično odgovornih maloljetnika, odnosno koliko je policijskih upozorenja izrečeno mladim, a koliko starijim maloljetnicima u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). U svim posmatranim godinama najveći broj policijskih upozorenja je izrečen starijim maloljetnicima, a što je i očekivano, s obzirom na to da se lica od 16 do 18 godina češće pojavljuju kao izvršioци krivičnih djela. Međutim, podatak da je u svim posmatranim godinama prisutan značajan broj i mlađih maloljetnika (lica od 14 do 16 godina starosti) kojima je izrečena mjera policijsko upozorenje, ukazuje nam da su izvršioци krivičnih djela sve mlađji. Naročito je zabrinjavajuća 2022. godina, gdje je gotovo podjednak broj mlađih i starijih maloljetnika kojima je izrečena mjera policijsko upozorenje.

Slika 5. Broj izrečenih mjera policijsko upozorenje po polu (2020-2024)

Na Slici 5. Broj izrečenih mjera policijsko upozorenje po polu (2020-2024) prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja po polu krivično odgovornih maloljetnika, odnosno koliko je policijskih upozorenja izrečeno muškim, a koliko ženskim maloljetnicima u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). Iz navdenih podataka evidentno je da su pripadnici muškog pola (njih 78 ukupno) češće vršili krivična djela za koja im je određeno policijsko upozorenje. Samo za 3 maloljetnice određeno je policijsko upozorenje u posmatranom periodu.

Slika 6. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršene prekršaje (2020-2024)

Na Slici 6. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršene prekršaje (2020-2024) prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja maloljetnim učiniocima prekršaja u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar). Od ukupno 27 izrečenih policijskih upozorenja za izvršene prekršaje od strane maloljetnika, najviše ih je izrečeno 2021. godine (16), dok nijedno policijsko upozorenje nije izrečeno u 2020. i 2024. godini.

S obzirom na to da su gotovo svi učinjeni prekršaji od strane maloljetnih lica iz oblasti javnog reda i mira u radu je analizirano učešće maloljetnika u izvršenju prekršaja protiv javnog reda i mira kojima je za te prekršaje određeno policijsko upozorenje. U poređenju sa brojem izrečenih policijskih upozorenja za izvršena krivična djela od strane maloljetnika može se zaključiti da se policijska upozorenja rjeđe izriču u oblasti prekršajnih delikata.

Slika 7. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršene prekršaje po policijskim upravama (2020-2024)

Na *Slici 7. Broj izrečenih policijskih upozorenja za izvršene prekršaje po policijskim upravama (2020-2024)* prikazan je broj izrečenih policijskih upozorenja po policijskim upravama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske u periodu od 2020. do 2024. godine (zaključno sa mjesecom februar) za prekršaje izvršene od strane maloljetnika. Evidentno je da je policijsko upozorenje izricano u manjem broju policijskih uprava i to u samo četiri njih: Banja Luka, Bijeljina, Mrkonjić Grad i Zvornik. Najviše policijskih upozorenja (njih ukupno 13) izrečeno je u Policijskoj upravi Bijeljina, zatim u Policijskoj upravi Banja Luka (njih 6), te Policijskoj upravi Mrkonjić Grad (njih 5). namajnje policijskih upozorenja za prekršaje izvršene od strane maloljetnika izrečeno je u Policijskoj upravi Zvornik (ukupno 3).

5. UMJESTO ZAKLJUČKA

Sa dosta skepticizma i uz niz zamjerki, prije svega pravosudne struke, policijsko upozorenje je prije nešto više od trinaest godina uvedeno u maloljetničko kazneno zakonodavstvo najprije Republike Srpske, a zatim i Federacije BiH i Brčko distrikta BiH.

Iz navedenih i analiziranih statističkih pokazatelja prikazanih u istraživačkom dijelu rada može se zaključiti da je mjera policijskog upozorenja, kada su u pitanju maloljetni počinioci tzv. bagatelnih krivičnih djela, zauzela značajno mjesto u praksi i primjeni policijskih organa. Naime, praksa pokazuje da se za ovu alternativnu mjeru posljednjih nekoliko godina češće odlučuju i policijski službenici i javni tužioni. Ono što je neophodno uraditi jeste svakako izvršiti detaljnu analizu svakog pojedinačnog slučaja kako bi se utvrdilo da li je ova alternativna mjera zaista u potpunosti ispunila svoju svrhu.

S druge strane, mjera policijskog upozorenja u prekršajnim predmetima vrlo rijetko se primjenjuje. Zašto je to tako, svakako bi trebalo dodatno istražiti i analizirati. Bez obzira na rjeđu primjenu alternativne mjere policijsko upozorenje u oblasti prekršajnog prava može se sa sigurnošću konstatovati da je ova *sui generis* mjera u potpunosti opravdala svoje postojanje i posebno očekivanja stručne i naučne javnosti u Bosni i Hercegovini.

Literatura

- Baćanović, O., Jovanova, N.: *Prevenција maloletničkog prestupništva u Republici Makedoniji (zakonski okvir, strategija, preventivni programi, perspektive)*, Zbornik radova, Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2011.
- Grbić Pavlović, N. i dr. *Priručnik za primjenu policijskog upozorenja*, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Banja Luka, 2016.
- Grbić Pavlović, N.: *Kažnjavanje maloljetnih učinilaca krivičnih djela ograničenjem slobode*, Istraživački centar Banja Luka, Banja Luka, 2017.

- Macanović, N., Grbić-Pavlović, N., Kuprešanin, J.: *Maloljetnička delinkvencija – prevencija i resocijalizacija*, Udruženje nastavnika i saradnika Univerziteta u Banjoj Luci i Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2016.
- Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Policijsko upozorenje u novom prekršajnom zakonodavstvu i mogućnosti njegove praktične primjene, *Pravna riječ*, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 44/2015, Banja Luka, 2015.
- Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: Alternativne sankcije za maloljetnike, *Pravna riječ*, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 40/2014, Banja Luka, 2014.
- Mitrović, Lj., Grbić-Pavlović, N.: *Uloga policije u postupku prema maloljetnicima*, Zbornik radova, Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2011.
- Mitrović, Lj.: Alternativne mjere i prekršajne sankcije prema maloljetnicima u najnovijem Zakonu o prekršajima Republike Srpske, Zbornik radova *MALOLETNICI KAO UČINIOCI I ŽRTVE KRIVIČNIH DELA I PREKRŠAJA*, Palić, 2015.
- Mitrović, Lj.: Krivične sankcije prema maloljetnicima u Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske, *Revija za kriminologiju i krivično pravo*, broj 2/2009, Beograd, 2009.
- Mitrović, Lj.: *Prekršajno pravo*, Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka, 2014.
- Mitrović, Lj.: *Sistem kaznenih sankcija u Republici Srpskoj*, AIS - Banja Luka, 2012.
- Mitrović, Lj.: Uloga organa starateljstva u postupku prema maloljetnicima, Zbornik radova *Krivično zakonodavstvo i prevencija kriminala*, Brčko, 2011.
- Mitrović, Lj.; Grbić-Pavlović, N.: *Međunarodnopravni standardi i posebna načela postupka prema maloljetnicima*, Zbornik radova *Pravni život*, Tom I, Udruženje pravnika RS, Kopaonik, 2010.
- Pru, Ž.: Kanadski Zakon o krivičnom gonjenju maloletnika, Zbornik radova, Krivičnopravna pitanja maloletničke delinkvencije, Međunarodni naučni skup, Beograd, 2008.
- Simović, M. i drugi: *Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske*, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, JU Službeni glasnik Republike Srpske, Banja Luka, 2021.
- Simović, M. i drugi: *Maloljetničko krivično pravo*, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje; Grafomark, Laktaši, 2021.
- Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 53/2012, 91/2017, 66/2018 i 15/2021.
- Zakon o prekršajima Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 63/2014; 36/2015 – odluka US; 110/2016; 100/2017 i 19/2021 – odluka US; primjenjuje se od jula 2014. godine.
- Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 13/2010; 61/2013 i 68/2020; primjenjuje se od 1. januara 2011. godine.
- Pravilnik o primjeni mjere policijskog upozorenja, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32/2017.

ALTERNATIVE MEASURE POLICE WARNING AGAINST MINORS IN THE REPUBLIC OF SRPSKA (2020-2024)

Full Prof Ljubinko Mitrović, PhD

Full professor at the Faculty of Legal Sciences of the Pan-European University APEIRON in Banja Luka, research associate at the Institute for Comparative Law Belgrade, E-mail: ljubinko58@gmail.com

Nikolina Grbić Pavlović, PhD

Inspector - coordinator for specialist training, Directorate for Police Education, Ministry of Internal Affairs of the Republic of Srpska, E-mail: grbicpavlovic.nikolina@mup.vladars.rs

Abstract: *Following international standards in the field of protection and treatment of children and minors, and following the example of modern legislative systems, in 2010, in the Republic of Srpska, for the first time, as a lex specialis, the Law on Protection and Treatment of Children and Minors in criminal procedure (hereinafter: Law on Juveniles) was enacted. The Law on Juveniles systematically regulates the issue of protection and treatment of children and minors in criminal proceedings in the Republic of Srpska. One of the most significant novelties of the Law on Juveniles is the introduction of an alternative measure for minors called the Police Warning. Following the example of the afore mentioned Law on Juveniles with amendments to the Law on Misdemeanors of the Republic of Srpska from 2014, a special sui generis warning measure called Police warning was also introduced in it. Given the fact that a sufficient period has already passed since the introduction of this measure, certain conclusions can be drawn regarding its practical application. Therefore, in this paper, the authors will first point out the legal provisions of this alternative measure for minors, both in the criminal and in misdemeanor law of the Republic of Srpska, and then, through the statistical processing of data on the issued police warnings in the period from 2020 to 2024, they will look at the practical application of this measure.*

Keywords: *police warning, minors.*